

Gondolatok, tények,
tapasztalatok a diszlexiáról,
avagy „Csak problémám
van, de normális vagyok!”

Diszlexiás gyermekek és
szüleik kapcsolata

Maldrik Erzsébet

A diszlexia fogalma, jelensége, aránya

- Dys (hibás) + lexia (olvasás)
- Részképességzavar (szenzoros funkciók, észlelés, integráció, emlékezés stb.)
- Nem betegség
- Beiskolázási korosztály 7-10%-a
- fiú > lány
- Multifaktorális (4-5 tünet egyszerre)
- Multikauzális (több ok egyszerre)
- Fejlődési d. (organikus eredetű)
- Szerzett d. (baleset, lelki -, környezeti okok)

A diszlexia fogalma (1)

- Az olvasási teljesítmény, az olvasás pontosságát vagy megértését egyénileg, standardizált tesztekkel vizsgálva, lényegesen alatta marad a személy biológiai kora, mért intelligenciája vagy a kor szerinti képzettség alapján elvárhatónak. Az előbbi jelentősen kihat az iskolai teljesítményre az olvasási jártasságot igénylő mindennapi élettevékenységekre. (DSM – VI. F81.0)

A diszlexia fogalma (2)

- „A dyslexia viszonyfogalom: diszharmónia a gyermekkel szembeni jogos elvárások (pl. a gyermek adottságai), az olvasás-írás tanítására szánt idő és gyakorlási mennyiség, valamint az eredmény között.”
(Meixner Ildikó)

Okok – Fejlődési diszlexia

- Genetikai
- Prae-,peri és postnatális időszak (oxigénhiányos állapot)
- Szemészeti okok
- Audiológiai okok
- Laterális dominancia kialakulatlansága

Okok – Szerzett diszlexia

- Baleset, betegség (pl. lázgörcccsel járó)
- Ingerszegény családi háttér
- Felgyorsult életritmus
- Lelki trauma
- Nem megfelelő olvasástanítási módszerek
- Módszertani hibák

Okok – A beszédfejlődés területéről

- Megkésett beszédfejlődés
- Beszédhibák
- Élettani dadogás
- Családi beszédgyengeség
- Verbális emlékezetgyengeség

Tünetek - óvodáskor

- Megkésett beszédfejlődés
- Szegényes szókincs
- Szerialitás zavara
- Zöngés-zöngétlen hangok tévesztése
- Gyenge szövegemlékezet
- Szómegetalálási nehézség
- Szegényes mondatalkotás
- Diszgrammatizmus
- Érdektelenség mesék, versek iránt
- Ügyetlenség, labilitás
- Érdektelenség a rajzolás iránt
- Görcsös ceruzafogás
- Rossz tájékozódás térben és időben (jobb-bal)
- Két kezesség
- Másodlagos magatartási tünetek: nyugtalanság, dekoncentrátság, fáradékonyság, változó teljesítmény, depresszió, agresszió, önbizalomhiány

Tünetek - iskoláskor

- Betűtévesztések
- Betűkihagyások,-betoldások
- Szótagkihagyások,-betoldások
- Megfordítások (b-d, u-n)
- Szóroncsok
- Rossz olvasástechnika
- Hibák a szövegértésben
- Lassú tempó
- Görcsös ceruzafogás
- Hasonló betűk tévesztése a vonalvezetés miatt
- Íráskép szétesett
- Egybe és különírási hibák
- Írásjelek hiánya
- Toldalék külön áll a szótól
- Diktált szöveg átfogalmazása, elfelejtése
- Kettőzések, hasonulások, ékezet hibák
- Másodlagos magatartási tünetek itt is!

Lehetőségek

- Vizsgálat: 5-6 éves életkorban a legoptimálisabb (Nev.Tan., TKVSZB)
- Meixner-féle prevenciós vagy reedukációs terápia
- Kiegészítő terápiák: Aires, Frostig, Delecato
- Speciális óvodák, iskolák
- Nevelési tanácsadók
- Magánórák
- Közoktatási tv. 30. §. (9). Bek. - mentesség

Megbélyegzés vagy lehetőség? Közoktatási tv. 30.§ (9)

Lehetőség, mert

- Egyéni bánásmódban részesül a gyerek.
- Könnyít: Írásos vagy szóbeli beszámoló.
- Könnyít: mentesség – teherlevétel.

Megbélyegzés, mert

- Félreértelmezik a tv-t, ezáltal pl. nem jár be a gyermek az órákra.
- Vannak, akik úgy vélik nincs diszlexia, hanem lusta a gyerek.
- Túl sok gond van a tv. betartásával, ezért nem alkalmazzák.
- Megalázás, kirekesztés!

A diszlexiás gyerekek

- Intelligenciájuk átlagos, ill. magas!
- „Másképp gondolkodunk” – mondják magukról.
- Egy probléma megoldására más úton jutnak el, mint társaik vagy a felnőttek. E miatt nehezen tolerálják őket az iskolában.
- A sok kudarc miatt megjelennek náluk önértékelési zavarok, védekezési mechanizmusok, dac, agresszió, bohóckodás, bezárkózás, depresszió, motivátlanság.
- Érzékenyek az időjárás-változásra.
- Fáradékonyak.
- Infantilisek (lassabban érnek).
- Rendkívül empátikusak.
- Sokukban van művész hajlam.

Diszlexiás gyerekek és szülei kapcsolata

- XXVI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia II. helyezés
 - **Diszlexiás gyermekek és szülei**
 - Hipotézis: Mennyiben befolyásolja a szülő-gyerek kapcsolatot az tény, hogy a gyerek diszlexiás?
 - Ha idejében megkapják a megfelelő segítséget, kapcsolatuk kedvezően fejlődik, ill. elmélyül.
 - Hatásvizsgálatok szülőkkel és gyerekekkel

Hatásvizsgálatok eredményei

- Szülők **negatív** érzelmei: lelkiismeret - furdalás, szomorúság, félelem, harag, tehetetlenség, aggodalom, mert **későn** ismerték fel gyermekeiknél a problémát. (7-8 évesen vagy még később.)
- Szülők **pozitív** érzelmei: öröm, nyugalom, ok és remény, megerősítés, megkönnyebbülés, mert **idejében** megtudták, vagy már van a családban diszlexiás.
 - Miért érez bűntudatot, lelkiismeret - furdalást?
 - Mert, későn ismerték fel.
 - Mert a dg. előtt alaptalanul szigorú volt gyermekéhez.
 - Mert a dg. előtt keveset foglalkozott gyermekével.
 - Mert nem biztos abban, jól kezeli-e gyermekét.

Hatásvizsgálatok eredményei

Változott-e a szülők viselkedése?

Szülők

A „Nem változott”
kategórián belül a
dg. időpontja:
42%-óvodás
58%-első oszt.

PREVENCIÓ!

Gyerekek

A „Nem változott”
kategórián belül a
dg. időpontja:
57%-óvodás
43%-első oszt.

PREVENCIÓ!

Hatásvizsgálatok eredményei

Összegzése

- Megfelelő, korai felvilágosítás
- Folyamatos támogatás (szülő-gyerek)
 - Csoportok, táborok, egyéni beszélgetések
- Szemléletváltás
 - Tolerancia
 - Máság, másképp gondolkozás elfogadása
 - Hozzáértés – megfelelő szakmai felkészültség
 - Felelősség! – Egy sorsot tartok a kezemben, amikor ott áll előttem a gyermek!

Diszlexia és javítóintézet

Tapasztalatok (1)

- Súlyos hiányosságokkal (iskolai, tudásbeli) kerülnek be a fiatalok.
- Kiestek a ritmusból, ezért nehezen szokták meg a napi tanulás terhét.
- Nincs jó alap, amire építeni lehet.
- Nincs motiváció.
- Funkcionális analfabétaként kerül be egyre több fiú.
- Szegényes szókincs, hallott szöveg félreértelmezése, írott szöveg értése sok esetben sikertelen.

Diszlexia és javítóintézet

Tapasztalatok (2)

- Szómegetalálási nehézség » nehezen fejezik ki magukat
- Diszgrammatizmus
- Gyenge szövegemlékezetük van » nehezíti a leckék megtanulását, felmondását.
- Szegényes mondataalkotás.
- Új szavak tanulása is nehézséget jelent.
- Olvasás és írás hibáik sok esetben ugyanazok, mint a diszlexiás gyerekeknél.
- Korlátozott kód is működhet több növendéknél roma volta miatt.

Antiszocializáció és iskolai ártalmak

- Ok lehet: óvodai, iskolai ártalom (megalázás, degradálás, negatív jelzők, elutasítás stb.)
- Tanulási nehézségek meghúzódnak-e a peremre sodródás hátterében?
- Miért válik egy kíváncsi, okos gyerek kudarc orientálttá? (Túl azon, hogy bizonyos családoknál a tudás nem érték.)

Befejezés

„Mindenkiben egy gyémánt van. Képzeld el egy egy láb hosszú gyémántot. A gyémántnak ezer lapja van, de a lapokat kosz és kátrány borítja. A Lélek feladata, hogy az összes lapot megtisztítsa, amíg a felszín ragyogó nem lesz, és a szivárvány minden színét vissza nem veri.

(Miért különböznek ennyire az emberek?)

Már most van, aki sok lapot megtisztított és azok fényesen ragyognak. Mások csak keveset tisztítottak meg, ők nem csillognak úgy. De a kosz alatt minden ember keblében ott van az ezer csillogó oldalú briliáns. Az összes gyémánt tökéletes, nincs benne hibás egy sem. Az egyetlen különbség az emberek között a megtisztult lapok száma.”

Köszönöm a figyelmet!
